

ORADEA-MARE (MAGYVÁRAD)
11 Septembrie st. v.
23 Septembrie st. n.

Este în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közep-utca nr. 395.

Nr. 37.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

I s e h i a.

— De A. Lamartine. —

Ducând ziua spre-alte țermuri, soroale de noi s'ascunde;
Luna, în tăcuta zare, se rădică 'ncelișor.
Ș'a ei rață printr'a nopții dese 'ntunecimi pëtrunde,
Aruncând pe fruntea-i sumbră vël d'argint strevcșetor.

Din a munților 'nălțime unduloșele-i lumine
Veți-le ca riu de flacări, rîpi și cote inecând,
Adormind în văi tăcute, lunecând peste coline,
Ori departe dintr'al mării sîn lucios reapărând.

Lucirea îndoișă, printre umbre răspândite,
Zugrăvesce ale țilei sarbede întunecimi,
Și tot face ca să 'nôte peste unda poleită
Zare după zare, tôte blând scăldate 'n moi lumini.

Oceanul, nebun de dragul ăstor maluri liniscite,
L'ale lor piciore-si moie furtunoșele-i plecări,
Și 'mbrățișând aste sinuri și ostrôve înflorite,
El le răcoresce țermii cu-a lui umeți sărutări.

Acî ochiului i place să urmeze 'n legănare
Valul care se tot duce și se 'ntôrce murmurând;
E iubitul care strînge în nebună 'mbrățișare
Pe feciôra ce s'opune și se 'nduplecă pe rând.

Dulce 'ntocmai ca suspinul pruncului ce aromesce,
Plângcșor și tainic sunet se împrascie pe vânt;
Fi-va un echou din ceruri ce aușul ne răpescșe?
Vr'o oftare de iubire dintre mare și pământ?

El se 'nalță și recade, el renasce și espiră,
Ca o inimă-apesată de dorinți și de simțiri;
În aceste nopți se pare firea 'ntrégă că respiră,
Și în traiul ei se plînge ca și noi de fericiri.

Muritor, deschide-ți sinul l'aste valuri de viêtă
Și de farmecele nopții caută-a te sătură:
Umbra-i să te 'mbeți, te 'mbfe, de-a amorului dulcșetă;
Stéua-i cătră cer se 'nalță și-ți lumină 'n calea sa.

Veți cea flacșare departe tremurând peste colină?
E un foc aprins de mâna dragostii ce-ăștëplă 'n dor:
Ca un crin în mlădiere, amoréza se inclină
Și ascultă cu nesașiu pașii scumpului odor.

Frumuseșca. în visarea care inima-i răpescșe,
Cătră ceruri 'nalță ochii-i ce resfrâng al lor azur,
Și din întemplantare mâna-i pe ghitara rătăcesce,
Aruncând pe vântul serei tainic cânt, duios murmur :

„Vino: liniscea cuprinde spașul în depărtare;
Vino din rēcôrea nopții împreună să sorbim!
Este césul; vëd: albesce pânza ce se perde 'n zare,
Aducând pescarul pacșnic la iubitul lui cămin.

„De când barca ta departe d'aste țermuri rătăcesce,
Eu privit-am ziua 'ntrégă pânza ei pe mări plutind,
Cum din cuibu-i porumbișta cea fricôsă urmăresce
A ce-undă mări-șinele nopți strălucind.

„Și pe când ascunsă 'n umbra țermului sbură pe valuri,
În echou, într' a lui voce, cunoscut-am vocea ta,
Èr a serei adiere, rësipindu-se pe maluri,
Mi-aducea cântarea-ți dulce ce pe mări se prelungea.

„Când mugind s'a spart talazul de cea stâncă spumegôsă,
Stelii mărilor șoptit'am cu drag numele-ți frumos;
Reaprinș-am a ei lampă și-a mea rugă amorôsă
Isgoni în depărtare vântul rece, furtunos.

„Dar acum sub ceruri totul gustă-odihna ori iubirea:
Undulând talazul vine să se culce pe prundiș,
Flôrea dôrme pe lăstaru-i, și cu ea întrégă firea
Se restrînge și adôrme într'al nopții inveliș.

„Veți cum mușchiul valea verde pentru noi o inșmăltëză,
Cum în cute se 'ncovôie vișta oglindită 'n val,
Èr a undelor suflare bucelele imi bălsămëză,
Resfrînd pe a mea frunte florile de portocal.

„La lumina blândă, môle, de pe bolta cea senină,
Stând sub crengi de iasomie, glasul nostru vom uni
În dulci cânturi, până 'n césul când, pâlind, luna declină
Spre Mesina, și se perde printre rașele de ții“.

Așfel cântă și cu 'ncetul vocea ei se potolesce,
Èr echou 'n amorșire tot mai slab, mai rar atins
D'ale luthului acorduri, bôrelor nu mai șoptesce
De cât liniscea ce nasce din suspinul ce s'a stins.

Cela ce, avându-și pieptul plin de foc și de simțire,
Sub a steli blândă rață, l'astă oră de amor,
Visul scump inimii sale de-ar simți că n'nr'o clipire
Se n'trupéză 'n chipul unui scump, nevinovat odor;

Cel ce, stând pe mușchiul roale, l'a smochinilor tulpină,
Lâng' a undelor șoptire, sub o boltă de azur,
La genunchii-i, și și n'opte vocea-i de iubire plină
L-ar șopti, vorbindu-i, numai al suspinelor murmur;

Cela ce, sorbind cu sete respirarea-i adorată
Ar simți p'urul ei neted, sărutat ușor de vânt,
Mângâind în sboru-i gingaș pleoapa lui inflăcărată,
Ori inele unduloase p'a lui frunte resfirând;

Cela ce, oprind în cale căsurilor trecătoare,
Cu iubirea n'lânțuindu-și în ast loc sufletul seu,
Ar nită c'ă p'aste țermuri vremea încă-i curgătoare,
Fi-va om supus el morții, ori va fi un Dumnezeu?

Noi, pe plaiurile-acestor Eliseuri înflorite,
P'aste țermuri unde-Amorul raul și l'ar fi clădit
Și l'ar fi ascuns la plânsul valurilor linișcite,
Și la rațele-adormite ale steli 'n asfințit;

Sub ast cer bogat de vielă și bogat de fericire,
P'aste ripi pe cari-atâta ne plăcea să le privim,
Acest aer d'altă lume l'am sorbit cu mulțămire,
Da, Eliso!... Și se dice că tot trebui să murim!

Iuliu I. Roșca

nimă-veselă.

Novelă. —

Omni creat, cu creația cea fără măsură face pe
om mulțămît cu traul vieții, se vede, că n'are cunos-
cință despre *Ghiță inimă-veselă* din sat dela noi. Alt-
cum stăruiind cât-de-cât asupra lucrului, ar fi aflat, că
deu, fericirea omului, l'fe acela cine-a fi, stă mai mult
în sănătatea dăruită dela bunul Dumnezeu, apoi în a-
ceea, cum scie omul privi în față nevoile vieții. Decă
cineva nu scie, decât să alerge după cai verzi, apoi vai
de capul satului!

Isvor de amărăciune nu este greu nimenui a găsi
în lumea această, precum nici sēmēnță de galcēvā. Cine
insē-i bărbat, scie, că pădure fără uscături nu se pōte,
deci se face a nu le mai lua tōte la rēvaș.

Așā se duce-o și pe urmele altora, ca să lase loc
celor următoare, cari și ele se vor pierde în negra
vecinicie.

Apoi vieța încă nu este decât un lanț de șiile,
mai scurt ori mai lung, după cum și-i ursita.

* * *

Ghiță inimă-veselă n'a moștenit cine scie ce co-
mori dela părinții sei, pentru că se vedeți dumnia vōs-
tră! din moșiora ce-o aveau de-abiā putea ține gurile,
ce le avea în casă ș-aceea, necum să mai pōtā cu-
prinde în drepta și în stānga, cum fac, cei, cărora le
dā mână. A moștenit insē Ghiță o sănătate ca aceea,
că n'are pāreche, apoi un suflet pe care rar vânt e-n
stare să-l mișce din locul seu obișnuit.

C'a fost și el, odată 'n vieța lui, scuturat bine de
niște afurisite de friguri, tocmai pe vremea hurlupilor;
că une-ori i fac cinstea fețele ce-adun bani pe sēma
țerii, nu mult il dōre capul, că asta nu s'a întēplat
lui întēia dată.

Iai de ici, pui colea, cu o vorbă, faci ce pēcate

poți, că sufletul din oșe numai nu și-l ia nime, și im-
plinesci cele de implinit cum și-i ajută Dumnezeu, apoi
intri őr în brēzdă și mâni mai departe. Așā făcea Ghiță.
De aceea, fața lui negricioasă în veci erā seninā și de
pe buzele sale, umbrite de o mustețā dēsā, luată pe
fōrfecā — cum fac toți dela noi — alunecā, mai o
hore bētrānescā, decā erā singur, mai glume pline de
haz, decā erau mai mulți. De cāte ori grāiā, ochii și-i
inchidea pe jumētate, őr sprințenele, pe care le avea
imbinatē nițel, și le astringea de abiā. Incolea, intrēgā
lui ființă de om mijlociu și indesat, erā imbrācatā în
haine, ce-i drept, nici prē prē, nici fōrte, fōrte, tode-
una insē grigite și puse omenesce pe trup, őr nu arun-
cate cu furca, cum le pōrtā mulți.

Fiind Ghiță așā precum avusei cinstea a ve spune,
āncā din copilārie s'a tređit lumea dicēndu-i: „Inimā-
veselā” și așā a remas pānā 'n diua de aci. Și lui
Ghiță se nu credeți, că dōr i-ar fi nēcaz cānd il nu-
mesci pe batjocurā. Nici decāt. Nume ca el la nime!

* * *

Ghiță se deprindea cu ce și repausatul seu tatā,
Dumnezeu se-l odihnescā, c'a fost bun și darnic încāt
il slugiau pūterile și rēu n'a făcut nici la un puiu de
pasēre. Ghiță lucrā moșiora ce i se cuvenise, și el cu
mūierea și cei trei copii ce-i are, o duce binīșor de pe-o
și pe alta.

Decā are omul cele mai de lipsā și în casā este
intēlegere creștinescā, pōți dice, că nu-i rēu. Ghiță
lipse mare tocmai n'avea, őr muere mai așēdatā n'am
vēdot. Drept cā el cānd o dat 'n diua iusuratului, nu
s'a nita decāt a face sēmā în țară, și tot din
frunțāși, a fost de ajuns cāci ca tot d'... și ea-l iubiā.
Incolea făcātā bine, l'aul
lui Dumnezeu. Pōți dice, că ș-a nimerit...
bine nu se pōte.

Lui Ghiță nu-i place singurātatea. De aceea la tōte
cele se 'mprumutā cu vecinul seu Nicolae al Șchiopu-
lui, numit și *trunchiul*, cā-i scur și gros bagsēmā. Trun-
chiul e om mai avut de cāt Ghiță, se 'mprumutā insē
cu acesta, c'apoi scie, că trag omenii la el la lucru,
din pricina acestuia. Ghiță-i ține de glume, așā cā cea
nici nu sciu cum alunecā lucrul prin mânăle lor.

Multe le face așā, cā mai ale dracului nici cā se
pōte, de supērat insē nime pe lume.

Le face așā de pe dos, cā pleznesci de ris, nu alt-
ceva. Am se ve spun cāteva, ca trecēnd vre-odată pe
la noi și dānd față cu el, se sciți, cā are se ve pōrte
și diua în amēdā mare cu luminā.

* * *

Trunchiul doritoriu se vēdā lângā casā, ce-avea pe
hotar, chēmā pe mai mulți ēnși într'ajutor, cu carāle.
— Așā-i bine, cā apucāndu-te o plōie, māni multe, mult
pot face, ș-o scoți la cale.

Dupā ce-au adunat ce-au avut mai în apropiere,
dup'amēdi se duc în *Capetul-fēnațelor*, unde Trunchiul
avea o luncā de cele mai frumōse, culcatā la pōlele
unei coline presārātā cu poene și pilcuri drāgālașe de
stejeriș și mestecān.

Din intēmplare Trunchiul nu-i omul prevederii,
cum e bunā orā Vasile de sub biserică. Acesta, cu őr-
nā cu vērā, ori încātrāu ese la cāmp duce cu sine: Furcā,
greblā, sapā, lopātā, secure, cōsā... c'o vorbā tot le-
liul de unelte, cā nu pōte sci de bunā sēmā, de care
va avē trebuință. Apoi un mārācine, bunā orā nu-l pōți
tāiā cu grebla și nici un mușunoiu nu-l imprāșcii cu
furca.

Trunchiul trebuia să duc' o secure, ca să taie tufe
pentru strat sub claiā de fēn, ce-aveau s'o facā. A ui-

tat! Ceialtați sciind, că toate le sânt in bună rânduială, decât nu i-au durut nu s'au legat.

Secure nu-i! fără tufe nu pot face nimic. In apropiere nu șede nime; caută să trimetă pe cineva chiar pân'acasă.

Toți de toate părțile strigă, să mergă Ghiță, că el e mai aspru de talpă.

N'avu 'ncătrău, trebui să plece.

Nu merge nici o sută de pași și strigă din respurteri, decât are să mai aducă și alt-ceva, ori numai securea singură, că n'are poftă să facă drumul mănuzului, cum se dice.

I s'a respuns, că numai de secure au trebuință.

Se duce Ghiță fluerând lin printre dinți, de cugețai, că sboră.

Nu-i vorbă! să trecă el pe lângă cineva și să nu-i arunce vre-o vorbă potrivită cu obrazul fiesce-căruia, că el se pricepe bine la de acestea.

* * *

Capetul fenațelor nu-i tocmai ici, de aceea, până să sosescă Ghiță acasă, până să caute securea, până să mai isprăvescă cu ea, el scie ce, până să se întorcă 'napoi, până una altă, fiind că vremea tace și trece, Trunchiul și cu ceialtați să sfătuesc, ca să nu ședă gură căscată, fără să facă și ei ceva.

De ocamdată se pun să cobore niște căpițe de fân de pe-o costă. Acesta trebuia să se întempe muntenesce.

Nu sciu dec' aveți cu toții la cunoscință metoda Moșilor de-a cobori fânul de pe costele piezișe; de aceea me incerc a ve da o palidă descriere.

Mai întei și mai 'ntei se ia o prăjină, care se vără pe sub căpiță din sus in jos, de așa fel, ca aceea, căpița, ridicând prăjina să se ridice și ea. Acum luând un ștrung se legă mai întei de o parte a prăjinei, apoi se 'ncinge căpița pe lângă pământ, se legă și de cealaltă parte de prăjină, să dă apoi cruciș peste vârf și să 'nodă de parul pe care este clădită căpița. Intemplându-se toate acestea, boii injuțați i legă cu ténjala de capetul din sus al prăjinei. Boii decât-i mâi, din firea lor apucă la a josului. Atunci parul pe care este durată căpița, ese frumoșel din pământ și ține cumva ca fânul să nu se rostogolească. Așa fac Muntenii și bine-i așa.

Acum Trunchiului, și tovarășilor sei nu li s'a sferit nici cu șese boi, ceea ce nu s'a mai audit.

Ceva trebuia să fie, că nu-i bolă fără léc, dar nu putea nime se scie, că ce.

— Măi! — dice Trunchiul. Mi-aduc aminte, cum căpița acesta este ridicată de Ghiță. Avem să ne așteptăm la o nebunie de ale sale.

Se pun și ridică bine căpița de-o parte, ér altul cântă de ce fel de par s'a folosit Ghiță, de odată cu capul nu vré să iese din pământ!

Căpița éră făcută pe un păhuiu, pe care Trunchiul anume l'a lăsat, într'o margine, ca făcându-se mare, să ședă vără cu lucrătorii la umbră, când mănăncă de amăși. Ghiță având indrumarea să facă de așa căpiță, ca să n'o pôtă resturnă vântul de loc, s'a pus și curățind păhuiul de crengé și rețedindu-i vârfu a făcut căpița pe el.

* * *

Acuma tocmai, ietă, că și Ghiță s'apropie cu securea. Părerea lor de bine, c'au să taie parul ș-apoi vor face.

Ce să-ți vedă ochii, me rog!

Drept că Ghiță securea o aduce, dar fără léc de toporisce.

Se prăpădiau de ris.

— Bine, — dice Trunchiul, — dar toporiscea; c'au avut?!

— Drept, — răspunde Ghiță, — însă eu n'am adus-o, ținându-me de vorba, ce mi-ați spus-o, că numai de secure aveți nevoie. Am făcut intocmai, nime, cred, că-mi va băga de vină.

Poftesce și-i întorce vorba, rogu-te, decât poți.

Fără a mai da in dreapta și 'n stânga, să pun și trimet ingrabă pe un bățoiu și după toporisce. Acesta a mers repede, că n'ai crede. Pe când nici n'ai așteptat, el ér 'napoi!

Cum erau ceia numai ris și voie bună, se pun cu inimă și lucră 'n doué césuri bune, cât mai éră până 'n séră, ca de altă dată într'o și incheiată. Și după ris n'au pățit nimic réu de și e vorba: „După ris plâns“, — „După voie bună supérare“.

Se vede, că nu-s tocmai toate așa, după cum le cred ómenii!!

Cele cu adusul fânului, așa s'au întemplat dară.

* * *

Érá o și de sərbătóre. Ce fel de și nu mai țin minte. Sciu însă, că éră o și atât de plăcută, cu un aer atât de dulce, că mai altcum, nu se pôte.

De ar fi, vorba cântecului:

De-ar fi dat, de-ar fi lăsat,
De-ar fi dat de Dumnezeu,
Ce iubesc să fie-al meu!

pôte, că nu m'aș sfi a face niște asemănări ca acestea: Ceriul éră curat ca sinul copilei gingașe — ideaul aspirațiilor mele — pe care o iubesc din adâncul sufletului meu, căreia me 'nchin ca musulmanul la sicriul profetului seu adorat, și vênēt ca și mândrii ei ochi, tainuți la umbra unor lungi gene, asemenea lacului incungiurat de salcii pletóse. Aerul dulce ca și privirea ei plină de un farmec ceresc. Ér fluturii sprinteni cu aripele lor poleite, sburau nebunatic și răpiau dela delicatele floricele nectarul dulce, ca și primul sărut de pe buzele ei de vișină despăcată. P'érul murmurătoriu lîmpede, ca și fața ei de „Ánger cu p'ér galben“. Intréga natură suridétóre, ca și gurița-i, ce e un bobocel drăgălaș de trandafir ce-acum incepe a-ș respiră frunđuțele sale colorate...“

După ce însă, de cele mai multe ori:

Dumneșeu a rënduit
După dragoste urit;
Dumneșeu sfântul a dat,
După dragoste bănat:

mai că-mi pare réu până și de cele ce le scăpai din pênă și ve rog, să ne întórcem acolo de unde am lăsat. Să urmăm așa după cum ne este obiceiul și atunci nime n'are să s'acațe de noi.

Cred, că și prin alte locuri, dar apoi pe la noi in vreme de sərbătóre, toți ómenii-s gâțați frumos in haine curate și fie-acelea cum să fie, dar sânt mai scuturați decât peste săptămână.

Chiar și ulițele sânt măturate de pulbere, încă de sâmbetă séră, nu numai unde sânt fele 'n p'ér, ci pot dice, că pe dinainte la toate casele.

După ce es dela sfânta biserică, prândesc ș-apoi mai trag câte-un puu de somn, ca să-și mai odihnescă cele óse obosite de munca cea grea a câmpului.

Mai târșior întreg satul ese la uliță, tinerii la joc, ér cei mai in vréstă la vorbe, că peste săptămână n'au când. După cum să întemplă, acum să pun pe prispă la mine, acum la tine; in cele din urmă însă toți s'adună, unde se găsesce și Ghiță.

Ghiță spunea in gura mare, c'avea bun piept, felii și felii de năzdrăvăni, ce dicea, c'a pașu, ana:

cu sémă când a fost prin țera Pământezului, cu cari s'au și bătut. Câți a tăiat, nu pôte ține minte.

Că tóte vor fi cu lapte, câte es pe gura lui, nu pot dice, că n'am vëdut cu ochii mei, ș-apoi: „Ce vëd ochii, crede inima“.

În țera Talianului, dice Ghiță, sânt niște ómeni atât de isteți, că n'am mai vëdut așa ceva. Fac minuni de trebuie să dici, că-s cu spiritus! Am vëdut cu ochii mei cum scotea unul foc din el și nu-l ardea, bătăl sê-l bătă. Un altul mergea călare în fuga mare numai într'un picior, săriă prin niște cercuri și pică ér pe cal.

Am invëtat și eu multe dela ei, că eram ușor ca o pénă; acuma însé puține mai pot face, că m'am mai ingreuiat. Me prind însé, că sar peste casă așa cum me vedeți“.

Ómenii curioși, și ne mai vëdënd nici în vis de a-cesste, se remășesc cu el.

Ca vorba cea rea sê lătesce scirea, că Ghiță are sê sară peste casă. O lume 'ntrégă s'adună, ca sê vedă minunea.

Când a vëdut Ghiță, că sânt atâța ómeni, câți în ziua de Paști la biserică, se urcă pe gard — de acolo vrea sê se repedă! — și de-ací zup! drept în mijlocul báltócei plină de glod, ce se găsiă în dricul drumului. Puțini au ramas, cari sê nu mERGă cătră casă sê se schimbe din nou, că așa erau de stropiți, că 'ntră ómeni nu mai putea sta. Nici tu ris și păcălitură ca aceea!

Ghiță ș-atunci, de și intinat și el cum se cade: „Am sê merg acasă sê mânăne, c'am o poftă de tot bună și n'aș vrea sê mi se strice 'nsedar!“

* * *

Intr'un an umblau niște măsurători împărătesci de luau în sémă locurile, ce le au ómenii. De ce? scíți și dumnía vóstră destul de bine, fără ca sê ve mai spun eu. De diminęta până sêra ei erau tot afară la câmp, așa, că leguma, decă vreu sê mânăne tocmai de aceea, trebuia sê ș-o ducă fertă gata de acasă. La amędi făceau foc ș-o încălțiau numai, nimic mai mult!

Fiind că ei, măsurătorii, nu erau pricepuți cu locurile, aveau totdeuna trei-patru săteni cu ei, cari le dau lámuririle, de care aveau nevoie și mai făceau și altceva, ce eră de trebuință.

Ómenii erau rënduți după fumuri, ađi dela mine, dela tine și încă dela óre-care-va, máne mai departe, dela alții, până sê sfirșesc întreg satul. Atunci decă e de lipsă, sê 'ncepe ér din cap.

Eră rëndul lui Ghiță.

Trebuie sê ve spun, că numai unul sdrobiă așa mai réu dulcele nostru graiu strămoșesc, pe când celalalt în astă privință eră butuc în ușă.

Eră aprópe sórele de amędi și pe măsurători începea a-i mánca la inimă.

— Se merge Ghiță la pódure și áduce la noi niște lemne uscat, che vrem se munche de-amędi și trebui se 'ncălđesc la muncare, — dice, cel ce tot sê mai pricepea ceva și pe romănesce.

— Bine! — dice Ghiță, — așa dar numai lemne uscat trebuesc s'aduc, verđi ori jilave nici decăt!

— Uscat, uscat, apuci la noi!

Vine-amęda. Nemții nu mai pot lucră de fóme. Ghiță nicăiri.

Tovarășii lui Ghiță se pun și scoțënd din straițele lor de porlog clisă afumată, cępă și mai niște pâne, drept că ceva cam murguță, dar cu saț — s'asędă pe érba verde, țipă un prând de cele popesci, deșertând câteva cofe de apă. Sê pun apoi la odihnă, ș-ascultă câțelul pământului.

Nemții, lăsați jingași dela Dumneđu, de cât sê mânăne fiertura rece, după cum facem noi și totuși nici capul nu ne dóre, mai bine rabdă până li se lun-gesc urechile de fóme.

În cele din urmă, ca sê mai uite de nęcaz, sê pun ér la lucru. Făceau doi-trei pași și aruncau ochii încătră apucase Ghiță a merge.

Ghiță cugetai, că l'a inghițit pământul.

Tótă dup'amęda așa s'a trecut, că Romănașii nostri vóiși rideau, c'aveau de ce, ér bieții Nemți sciea Dumneđu cum au mai dus-o.

Cu sêra odată étă, că vine și Ghiță c'un braț de hręscuri uscate ca scrumul.

— Tu bătut joc la noi, che nu adus lemnele, se putem munche; noi arétă pe tine 'n sus la cei mari, ca sê 'nchide la tine, che n'ásculte porunche la noi... —

— Me rog de ertare domnule, i taie vorba Ghiță, că eu nu-s de vină!

„Mi-ați đis s'aduc numai lemne uscate. În pădure ori cât am căutat, dar uscate cum cereți dumnía vóstră n'am putut află. A trebuit s'accept până sê se usce bine, ca sê nu-mi aud. Acum tot dumnía vóstră de cătră pădure!“

Mergënd acasă, se duc de-auna la primărie ca sê se jeluęscă.

Ghiță tot cu lemnele 'n brațe. Când se între, dice cătră Nemț: „Fi bun ține un pic hręscurile aceaste, până-mi iau pëléria din cap, că n'aș vré sê mi se dică, că n'am fost pe unde sê vinde ómenia“. Nemțul al dracului a priceput ce vré Ghiță, deci n'a lăsat sê fie ér păcălit.

Intră Ghiță la primărie cu pëléria 'n cap și cu hręscurile 'n brațe, sê rógă însé de iertare, că Nemțul e de vină, ne vrënd sê țină de lemne până sê-și iee pëléria 'n mână și s'aducă la casă. Niste mai mari... pânt.

Ris' a primăriei; ris' au toți de se clăneau pe reții, auđind cele sêvęșite de Ghiță 'n ziua aceea.

De alt-cum a promis Nemților, că va pedepsi pe Ghiță. Însé vorba ceea: „Înteleptul făgăduesc și nebunul trage nádejde“.

* * *

Eră vorba, scia lumea tótă, că Ghiță făcuse niște lucruri ne iertat a se face. Cu voie, fără voie, scie Dumneđu, părintele tuturor.

Ghiță pentru fapta sa trebuia sê primescă pedepsă, ca sê fie spre invëtătură lui și-și altora.

Se dete de scire lucrul acesta, din partea celor chieმაți, ca cine vré sê pótă fi de față și sê vedă cu ochii sei cele ce trebuiau sê se întemple.

Ghiță nu pôte sê nu-și cerce norocul și de astă-dată.

Merge-acasă la cel mai mare, și după ce-i dá binețe cum se cade la un om de cinste, și mai mare ce-ți este, îl agrăesc: „Domnule, Dumneđu sê te 'ncarce de bine și sănătate atât în lumea asta, cât și 'n ceea ce va sê fie, rogu-te fă cumva și cumpenesce pe altul, în locul meu la lucrul sciut, că eu cum nu-s deprins cu de-al de-astea, m'oiu bolnăvi numai, ș-apoi cine scie ce și cât mi-a trebui până m'oiu vedé ér sănętos, cum, laudat sê fie Dumneđu, me gășesc de astă-dată.“

Potrivitu-s'a gluma lui Ghiță, nu s'a potrivit, s'o lăsăm, ve rog, de astă-dată lucrul încureat, că totuși tare puțin ne privesce.

* * *

Așa este Ghiță pe când am avut acum cinstea a ve spune.

El, Ghiță-i omul care 'n tóte furtunile vieții scie sê-și păstreze cumpétul și dintr'o sută una decă nu esc la cale după mintea sa.

Logodire la Nozairiani.

Chiar nesfetindu-i-se, se mulțămesc cu credința ce-o are 'n inima sa, că el a făcut din parte-și totu' ca să incungiure răul, și rămâne deci cu *inimă-veselă*.

Fericirea 'n viață n'are s'o aștepte nime dela alții, ci dela sine însuși, căci alții se trudesc ca lor să le fie bine, de tine puțin îi dore capul.

De aceea ține 'n minte vorba bătrânească :

Cumu ți așterni, așa dormi :
Cumu-ți sărezi, așa mânănci.

Gr. Sima a lui Ion.

Tinărul și feta din Gopeși (Bobesci).

Chii-ți negri, dragă fetă,
Ce-arunc rațe dulci d'amor,
D'o dorință infocată
Me aprind cu focul lor.
Lasă-me, scumpă feciără,
Să ți-i sorb cu un sărut...
— Ochii-mi sunt scumpă comoră,
Tinere cu graiu plăcut;
Nu voiu să-i săruți, mi-e frică,
Fugi! n'am ochi de sărutat.
— Buzele-ți, dragă fetică,
D'n hujor viu, infocat,
Me atrag cu îmbetare,
De amor par că-mi șoptesc.
Lasă-me 'ntr'o sărutare
Să-ți spun dragă: te iubesc.
— Rumeneța și-va lua sborul
Sub sărutu-ți infocat;
Nu voiu tristă să-i duc dorul,
N'am buze de sărutat
— Albu-ți pept, dragă copilă,
Lasă-me să-l strâng p'al meu.
Sunt nebun d'amor: ai milă,
Dă-mi, fetică, 'n schimb p'al teu.
— Numai unuia in lume
Eu amorul meu voiu da:
Celui ce-mi va da-al seu nume
Dicând: fii soția mea".
.....
El și Ea se cununară
La biserică din sat.
.....
„Acum, scumpă soțioră,
Da-mi-vei tu un sărutat?"
Ea șoptesc: „Acum da!
Căci, iubite sunt a ta."

Dan Dry.*

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindecate. —

(Urmare.)

71) *Svêrcolire, svêrgolire*. Acest verb se întrebuintează mai mult reflectiv, și înseamnă: se volvere, se tor-

* Un nou colaborator al nostru. Dsa revine dintr'o lungă petrecere în Macedonia, aducând cu sine un bogat mănunchiu de „Flori Macedoniane“, cari, suntem siguri, vor face plăcere cetitorilor „Familiei“, în ale cărei colone se vor publica pe rând.

N. Red.

quere, se flectere, incurvescere, detrectare lat.; se torfiller, se rouler, se voutrer, flechir, se debattre fr.; sich wenden, sich wälzen, sich winden, sich sträuben germ. „Vêrcol“ și „vêrcoli“ nu se aude în graiul bănățenesc

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 457 derivază cuvântul „svêrcoli“ dela paleoslov. „kolovrat“: rhombus lat., radwinde germ., „kolovratiti“: circumagere lat., umdrehen germ.; dela rus. „kolovoriti“, pol. „kolowrot“, boem. „kolovrat“, neoslov. croat. sêrb. „kolovrat“, cari toate cu puțină desțingere au același înțeles și sunt compuse din „kolo“: rôtă, și „vratiti“: întorcere (vertere). Dl Cihac dice cumcă „vêrcol“ ar sta pentru „vêrtecol“. Dar această etimologie a dlui Cihac este foarte răceită, pentru că nici forma (materialul) nici conceptul cuvântului nu conțed o astfel de derivațiune din elemente slave. Dl Cihac lasă neexplicat pe „s“ dela începutul cuvântului, și presupune metatesa lui „vрати-kolo“ din „kolo-vрати“ spre a esoperă pe „vêrcoli“ și „svêrcoli“. De aci se vede până la ce absurditate întortochază din preocupare domnii filologi slavisti etimologiele limbei daco-romane.

Dicționarul Academiei române de Laurian și Massim. București 1871, pune cuvântul „svêrcolire“ între cuvintele străine din glosariu.

Etimologia cuvântului „svêrcoli“ și „svêrgoli“ este de o admirabilă urdătură de limba romană rustică. Și de astă dată ne conduc dialectele italienești de minune pe urmă. Estmod aflăm în Rosa: Dialetti di Bergamo e Brescia, Bergamo 1857 pag. 71 „svergolă“ pentru: torcere come una verga ital., adică: flechir comme une verge fr., sich biegen wie eine ruthe germ. În Banfi: Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 pag. 853 stă „svergolă“, pentru: sbiecare, storcere, s.

germ. În Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 313—314 aflăm „svergolas“ și „svirgulas“ pentru: curvarsi, imbarcarsi, ingombarsi: dicesi di legno ital., va să dică: a se instrâmbă, cu privință la lemne. Monti deduce cuvântul dela „vergere“ lat., pentru: piegare (inconveia) ital. În Biondelli: Dialetti gallo-italici, Milano 1853 pag. 84 și 288 stă „svergol“ și „svergolă“ drept cuvânt în dialectul genoves, piacentin și lombard, cu semnificațiunea de: sbieco, storto, sbiecare, storcere ital.

Drept aceste rădăcina cuvântului zace în „verga“ pentru „virga“ lat., verge fr., ruthe, gerte germ., de aci apoi s'a format verbul „vergere“ lat., care a) în latinitatea clasică înseamnă: a se aplecă, a se închină, eră b) în latinitatea evului de mijloc, după Diefenbach: Glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis, Francofurti a/M. 1857 pag. 612 apoi Diefenbach: Novum glossarium latino-germanicum, Francofurti a/M. 1867 pag. 379 înseamnă: a se aplecă, a se inconveia, a se întorce; drehen, wenden, in wirbel drehen germ. — Din „verga“ și „vergere“ s'a format apoi „vergula“ și „virgula“, de aci în urmă verbul: „vergulare“ și „virgulare“ precum se pôte vedé în Diefenbach: Glossarium latino-germanicum 1857 pag. 622. Din „vergulare“ în urmă s'a format „vergolare“, și cu prepușțiunea „ex-es-s“ „svergolare“, cu semnificațiunea: a se instrâmbă, inconveia ca o nueuă, ca o jordă seu vergéuă, chiar astfel precum dice Rosa: Dialetti di Bergamo e Brescia, 1857 cumcă „svergolă“ înseamnă: torcere come una verga ital., adică: a se inconveia, a se suci ca o nueuă; sich wie eine ruthe drehen, winden germ. Deci ecă încă un cuvânt străvechiu de limba romană rustică în limba daco-română.

72) *Spoire, spoilă*. Cuvântul „spoire“ are lipsă de o definițiune mai pozitivă decât aceea, care se află în

dicționarele române. In graiul bănățenesc : „a spoii o casă“ nu înseamnă nici odată „a o albi cu var“, căci pentru această procedură avem verbul : a vărui : blanchir fr., ausweissen germ. Cuvântul „a spoii“ cu privire la case înseamnă după graiul bănățenesc : a da unei case prima lipitură (crusta) cu muruie, * crepir fr., mit mörtel bewerfen germ., care muruie devine apoi de regulă și netedită. Peste atare muruie apoi se văruește casa. Va să zică cuvântul „a spoii“ și „spoiela“ înseamnă : a lipi, a blăni, a îmbrăca un obiect cu ceva mai gros, mai masiv : endrir d'un couche de qch., plaquer fr., mit einer schicht belegen, plattiren germ., d. e. casa aceasta este spoită numai cu muruie, dar încă nu este văruiată; omul acesta este drac (diavol) spoit cu pe de om; căldările, vasele de cuină sunt spoite cu staniol (zinn germ.), adică cu călăiu, va să zică : sunt călăisite; potirul bisericeii este spoit cu aur, adică : este aurit; omul acesta are numai o spoelă pe din afară, dar nu are nici o cultură. Însemnăm aci, cumcă dl Cihac : Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 358 in conglăsuire cu graiul bănățenesc mai bine are definit acest cuvânt.

Dl Cihac : Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 358 derivază cuvântul „spoire“ din elemente slave, dela paleoslov. „spoit“, „süpoiti“ : conjungere lat., „spojenije“ : conjunctio lat.; dela rus. „spaivali“, „spajati“, „pajati“ : sonder fr., sondiren germ., „spoi“, „spaika“ : sondure fr., löthung germ.; dela polăc. „spajac“ (spaiaci), „spoi“ (spoiaci) : joindre, attacher, sonder fr., zusammenfügen, anheften, löthen, schweissen germ.; dela neoslov. croat. sârb. „spojiti“ : cramponner, sonder fr. : anklammern, löthen germ. Dar această etimologie a dlui Cihac pe lângă totă aparința sa, nu este adevărată, căci înțelesul logic stă in contră.

Dl Miklosich : Iconon paleoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 pag. 872 sub „spoit“ : conjungere lat., încă aduce in combinație și pe sârb. „spoit“ : conferrumino lat., zusammenlöthen germ., împreună cu pe polăc. „spoj“ : junctio lat., zusammenfügung germ., dar dl Miklosich s'a ferit a derivă cuvântul românesc din acele rădăcini slave, pentru că a bună semă a observat, cumcă înțelesul logic nu condece o astfel de derivație.

Dicționariul Academiei române de Laurian și Massim. București 1871 deduce cuvântul „spoire“ dela „ex-polire“ lat., polir, lisser fr., ausputzen, poliren germ.

Cuvântul „spoire“ este ca și „streșina“ de sub nr. 34 pe lângă totă asemănarea cu limbele slave de o faimosă origină de limba romană rustică. In Morri : Vocabolario romagnolo-ital., Faenza 1840 pag. 736 aflăm „spoja“ pentru : „sfoglia“ ital., esplicând Morri mai de parte astfel : „quelle falde di pasta, di cui si fanno pappardelle, lasagne e simili. Incrostatura, superficie, o coperta di pietre, di marmi, o stucchi che si fa alle mura. Far una spoja : incamicciare, ricoprir per di fuori chichesia con calce o altro“. Adecă : Acele foi seu păuri de aluat (plămăditură) din cari se fac tăietei (tagliatelli ital.) și alte asemenea. Scortia, suprafața, seu acoperirea de petri, de marmori, seu stucături cari se fac la ziduri. A face o „spoja“ (spoi) : va să zică, a îmbrăca, a acoperi pe din afară oriși-ce cu var, seu cu alta ce. Cuvântul italianesc „sfoglia“ cu care traduce Morri pe „spoja“ dialectal, înseamnă : frunze, frunzulite, seu lipituri subțiri de metal, de petri etc. „Sfogliare“ ital., este verbul dela „sfoglia“. Este evident, cumcă „sfoglia“ ital. este compus din „es-ex-s“ și foglia : foie, și are semnificațiunea de : a acoperi cu foi, cu păuri ceva, plaquer fr., plattiren germ. Și cuvântul foie : fo-

lium lat.; feuille fr., blatt germ., încă suna foja (getesce : foia) in dialectul romagnol. In Toni : Vocabolario bolognese ital. Bologna 1850 pag. 387, apoi in Azzi : Vocabolario ferrarese-ital. Ferrara 1857 pag. 287 încă aflăm „spoiia“ și „spoja“ pentru : sfoglia ital. In urmă in Banfi : Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 stă „spolă“ pentru „sfogliare“ ital.

Așa dară este documentat, cumcă cuvântul „spoire“ este format din „foia“ : folium lat., foglia ital., care prin compusețiune cu „ex-es-s“ a devenit „sfoglia“ ital., și „spoja“ in dialectele italienești, de unde verbul „sfogliare“ ital. și per asimilationem „spojar“ in dialectul romagnol, cu semnificațiunea de : a acoperi, a blăni, a îmbrăca un obiect cu foi, cu păuri de metal etc., seu : a lipi, a da suprafața cu muruie la o casă, la un părete etc.

Deci ecă încă un cuvânt, ca și „streșina“ de sub nr. 34, de o străveche origină de limba romană rustică, care are numai la aparința o dinamică omogenă desvoltare cu idiomele slave, dar fiind elementele eterogene, se vede că și înțelesul logic a trebuit să fie altul.

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

L a c r ă m i l e.

Doctorul E. Decaisne, într'un articol publicat in „La France“, dăce că rolul mai mult seu mai puțin însemnat ce-l au lacrimile in deosebitele bôle, mai cu semă din punctul de vedere al pronosticului, a fost foarte puțin studiat până acum; de aceea își propune a trată acesta chestiune. El incepe prin a descrie aparatul lacrimal și a arăta care este mecanismul secrețiunii lacrimilor.

Organul care secretază lacrimile se numesce *glandula lacrimală*. Acesta este un mic corp care se află într'o gropiță la partea anterioară și esternă a boltei osöse a orbitei. Acesta glandula varsă lichidul lacrimal prin șapte seu opt mici tuburi cari se deschid prin mici găuri la partea internă a pleopei superioare. Mișcările alternative ale pleopelor fac să apară lichidul lacrimal pe globul ochiului. Grație acestui lichid, care îndulcesce frecarea, organul vederii nu se usucă in partea sa espusă la aer.

In starea normală, lacrimile curg d'afară in intru, indreptându-se spre unghiul intern al pleopelor și urmând panta triunghiulară formată prin unirea pleopelor. Când lacrimile au ajuns in unghiul intern al pleopelor, ele se adună într'un fel de sac numit *sinus lacrimal*. De aci lacrimile curg in așa numitul *canal lacrimal*, care se află in osul nasului, și apoi cad in nări.

Când cineva se află sub influința unei pasiuni triste seu a unei emoțiuni ôre-care, lacrimile curg in abondanță, și canalul lacrimal fiind pré strimt ele se varsă pe obraz și iundeză totă fața.

Acăsta obstrucție a canalului lacrimal dă câte o dată nascere la o tumóre lacrimală de mărimea unui bob de mazare situată la rădăcina nasului, de desuptul unghiului intern. Acesta tumóre este formată din întinderea sacului lacrimal umplut de lacrimi, care pôte să se umple și să se rupă, care ajunge adesea să formeze o *fistulă lacrimală*.

Darwin a observat, că ori de câte ori mușchii cari incongioră ochiul se contracteză cu energie pentru a protege ochii apăsând vasele sanguine, secțiunea lacrimală devine din ce in ce mai mare și lacrimile curg in abondanță pe obraz. Ori-ce emoțiune pôte să producă acest fenomen. Copilul nu incepe să verse lacrimi de cât la etatea de douë, trei seu patru luni.

„Muruie“, in părțile Lugoșului și pe alocurea in Bănat, se numesce : mortier, ciment fr., mörtel germ.

Acésta se esplică prin aceea, că glandulele lacrimale nu se află în totă activitatea funcționării lor în acésta întâia perioadă a vieții. Până la acésta etate, copilul prin urmare nu plânge, ci numai țipă.

Risul prę mare, risul cu hohot pöte sę facă asemenea a curge lacrămile. Când cineva are o tusă violintă, mușchii ochilor se contractează și lacrămile încep sę curgă; asemenea când cineva suferă de bōla de mare.

Donders a observat că atingęndu-se pleopa c'ō haină, se manifestă niște spasmi in mușchii cari incongiōră ochii și lacrămile încep sę curgă in timp de peste o oră.

O altă funcțiune a lacrărilor consistă din intrarea prafului sęu a unui corp öre-care străin in ochi.

Presința sęu lipsa lacrărilor are in casurile de bōlă o însemnătate reală. Se scie că nebunii sânt supuși la tot felul de emoțiuni. Adese parocsismul nebuniei incetază prin curgerea lacrărilor, și se citéză chiar in acésta privință însănătoșiri durabile. Esquirol in „Tratatul seu despre bōlele mintale“, aduce un cas in acésta privință c'ō femeie, care, fiind atinsă d'ō bōlă mintală, s'a vindecat, prin plâns, după trei săptămâni.

Doctorul Drowne observă același lucru; după el acésta crisă favorabilă a lacrărilor se observă la cei isterici.

Acum câți-va ani, țice doctorul Decaisne, am ingrigit p'ō femeie isterică, ș-am constatat că durerile cele mari sânt adesea liniscite prin lacrămi.

Ovidiu a avut mare dreptate când a țis :

„Expletur lacrymis egeriturque dolor“.

„Lacrămile ușuréză și micșoréză durerea“.

Cine nu scie asemenea că lacrămile sânt contagiōse mai cu sēmă la femei. Destouches a țis in „Glo-rioux“ :

„ . . . O femeie plânge, o altă va plânge; și tōte vor plânge . . . “

Horățiu a exprimat aceeași cugetare in „Arta poetică“ :

„Ut ridentibus arrident, ita flentibus adflent“.

„Cui-va i vine sę ridă cu cei cari rid, și sę plângă cu cei cari plâng“.

Tōte mișcările cele mari ale inimei sânt contagiōse.

Mai cu sēmă pentru prognosticul bōlelor copiilor, lacrămile au o însemnătate netăgăduită. Trousseau țicea că in dată ce un copil plânge, bōla sa nu este grea. Hippocrat țice asemenea in aforismele sale, că „decă copilul plânge, se va vindeca; decă nu plânge, este in pericol de mörte“.

Prin copilul care plânge se înțelege numai acela care pöte sę verse lacrimi, adecă care a trecut peste etatea de douę, trei sęu patru luni.

„Imi voi aduce totdeuna aminte, țice doctorul Decaisne, de un copil de patru ani, bolnav de meningită. Imi pusesem tōte silințele pentru a-l scăpă; il credeam perdut, când d'odată începü sę-i curgă lacrimile și sę-și vină in simțiri.

„Sărută-me, sărută-me, țise copilul, adresându-se cătră mama sa.

„Acestea fură cele d'ântei cuvinte ce putü sę pronunțe bietul copil; apoi adormi liniscit, fără sę se mai pötă observă nici o simptomă de friguri. Peste câteva öre, copilul eră cu totul bine.

„Atunci înțelesei și mai bine ceea ce pot sę facă lacrămile, numite, cu drept cuvënt, sângele „sufletului“; atunci imi adusei aminte de versurile poetului :

„Decă cineva plânge visând, lasă-l sę plângă fără a cercetă cauza.

„A plânge este un lucru dulce și adesea bun pentru omul, vai! care este apăsät de sörta. T.

Idei și principii economice.

7) Concentrarea ömenilor in prę mari orașe nu este un progres de cultură, astfel de orașe prę mari influințéză in mod păgubitor asupra societății și sânt cuibul pauperismului.

8) Valörea unei materii stă in proporțiune inversă cu cantitatea muncii intrebunțată pentru prefacerea lui spre scopul trebuinței, prin urmare munca de și pöte fi förte prețiosă mărind valörea obiectului, nu se pöte însă considera ca adevărată și singură măsură a valörei.

9) Dreptul de a lucră pentru indestulirea lipșelor vieții, este un drept natural al fieșce-cărui om din societate; statul este datoriu a protegia munca, căci principalul lui scop constă, in o mai sigură și mai bună satisfacere a trebuințelor cetățenilor sei.

10) Nefiind fie-care om capabil pentru aceeași muncă, însuși natura a ingrigit pentru împărțirea sęu individualizarea ei după însușiri și aplicări individuală.

11) Impărțirea muncii este fiica progresului, căci desvoltă calitățile individuale ale lucrătorului, prin acésta inmulțesce producțiunea și ușuréză schimbul.

12) După natura lucrului nēmum ömenesc lucréză mai întâiu pământul cel mai puțin fructifer (déluri — munți) și numai mai târziu după inaintarea in civilizațiune incepe a lucră pământul cel mai bun in șes, prin desecarea bălților, canalizare etc.

13) Munca (mecanică ori spirituală) trebuie sę fie productivă, prin muncă neproductivă perde singuraticul și societatea folosul, ce l'ar fi căștigat decă puterea de lucru s'ar fi intrebunțat in mod folositor.

Nu numai neproductivă, dar chiar păgubitoare se consideră acea muncă spirituală care se pune in serviciul pürării unei cömplicate și artificioșe mașine de guvernare; funcționarii cari pörtă acea mașină și numeră cu sutele de mii nu au alt scop decät interesul lor personal cu scop a mântinē cu ori ce preț postul lor, a ține poporul sub tutelă și a-l priveghiă până in cele mai intime ale sanctuariului familiei.

14) Munca e isvorul la tötă averea noastră, când însă intr'ō țără munca nu se mai caută, nu se plătesce in proporțiunea valörei ei, se nasce starea aceea nesănătoșă socială ce se numesce pauperism, acésta stare duce la perderea libertății și a independinței.

15) Elementele primordiale ale producțiunii sânt : capacitatea profesională, capitalul, materialele prime și munca; fără intrunirea acestor elemente, de o prosperitate economică și cu atât mai puțin de o prosperitate politică nu pöte fi vorba, deci viitoriul unei țări stă in legătură cu desvoltarea ei economică.

16) Tēma de prę marea imbunătățire a pământului, care ar duce la sărărie — la un proletariat agrariu — nu este intemeiată, ci tocmai din contra in aceea stă adevăratul progres.

Concentrarea de latifundii in mâni puține creéză o stare anormală și un proletariat agrariu. In Francia vedem casul prim, in Anglia și India cel din urmă.

17) Fii tare decă voi-șci sę trăiesci, țăria se căștigă însă numai prin sciință și avere.

18) Până când vieța antică își avea principiul esistenței sale și stăpânirea omului asupra semenului seu (sclavia); este din contra ținta vieții moderne domnirea omului asupra naturei, și gradului acestei predominări măsură gradul civilizațiunii sale.

19) Ideea unui stat modern este aceea a unui aședemēt care sę inlesnescă desvoltarea tuturor elementelor de vieță dintr'un popor, spriginind pe cei debili și moderând pe cei tari.

SALON.

Amintiri de călătorie.

I.

(Plecarea).

Reintors in orașul bucuriilor, căldurilor și prafului, obosit de petreceri și primbări, inod firul îndelung curmat al cronicelor mele.

Mult am stat la cumpănă până să se hotăresc în sfârșit a pune mâna pe condeiul de cronicar, ce dormise un somn dela plecarea mea lângă călimara din care negreala dispăruse de mult. A trebuit să trecă aproape două săptămâni de nehotărare, până să-mi iau odată eroica hotărare de a mi întinde de 'nainte un vraf de hârtii și a scrie cu litere mari în capul celei de d'asupra : „Cronică bucureșcă”. Căci nu e de loc ușor să reincepi a scrie după o odihnă de o lună încheiată, în care nu ți-ai adus aminte că ai învățat să scrii de cât numai pentru a adresa una ori două scrisori de rigore familiei, și tot p'atâte altele prietenilor, și aceste destul de cacografate, cu totul laconice și fără nici o calitate stilistică.

D'altfel acesta odihnă de 30 zile de concediu, e cu mult mai obositoare chiar decât munca cea mai înviersunată pe care ar săvârși-o cineva în lunile-i de lucru, căci, departe d'a o petrece în linisce, o întrebuițăm în a ne obosi cât s'ar pute mai mult și numai reveniți înapoi, reincepând lucrul intrerupt, simțim totă nevoia ce-aveam de odihnă. Atunci decă putem smulge obositorelor noastre ocupațiuni câte-o oră de libertate, apoi o trecem într-o completă leneviră.

Asifel mi-am petrecut scurtele intervale în cari puteam să fiu al meu și, prin urmare, al d-v., până 'n ziua în care me gătisem să-mi făuresc cronică. Nu-am apucat însă să scriu un rând, când o rudă și prieten me 'ntîmpină cu propunerea de a lua parte la o serbare de caritate. Cestiunile de binefacere, trebuind să aibă totdeauna înțelesul asupra tuturor celor alte cestiuni, etă cronică-mi sacrificată pentru acest scop

Astăzi, când conștiința mi-e împăcată că mi-am făcut datoria de om, pot întârzi mai mult de a-mi face și pe cea de cronicar?

Nu! de sigur, și pentru că în giurul meu nu găsesc tocmai tot ce mi-ar trebui pentru o cronică Bucureșcă, schimb titlul în : *Amintiri de călătorie*, căutând a ve face icóna unei vieți d'o lună petrecută pe munți și prin văi.

*

Sărmani desertori ai mucei de tóte zilele! cu ce nerăbdare așteptăm ziua când să schimbăm lucrul cu care ni se urise, pe odihna cu care asemenea ni se va uri! Căci mai curând ori mai târziu nostalgia vechilor deprinderi : căminul pe care l'am părăsit, prietenii de cari ne-am despărțit, munca cu care ne-am obișnuit, ne readuc acolo de unde am plecat.

Ziua de pornire e hotărâtă. (Despre direcțiunea pe care-o vom lua, oh, aceea-i hotărâtă încă d'acum un an.) Dar până atunci mai sînt câteva zile. Vai! cât de încet trec clipele! Și cât de lungi ni se par zilele! De două ori ca cele de până acum. Orașul, părăsit de o mare parte din locuitorii sei, cari încă de pe la 15 ale lunii maiu încep a desertă, e aproape pustiu; petrecerile sînt plicticoase, spectacolele nesărate, concertele a-dormitoare, nopțile nesfîrșite.

În fie-care și trebuie să ne cumpărăm câte-un nimic pe care-l credem de neapărată trebuință în noua viață pe care o vom duce peste câteva zile. În fie-care sēră, întorși acasă, ne uităm să vedem decă giamantanul, paltonul și tóte lucrurile de călătorie sînt la îndemână.

Etă-ne 'n ajun! Musafirii veniți să ne ureze călătorie bună odată plecați, dăm fuga la giamantan. Și stringe, și-ăședă și 'ndesă! Giamantanul e gata, paltonul strîns în curele . . . O nópte de odihnă frământată de nerăbdare, și ziua se ivesce zimbitoră. Rápide o frășura de piētă, o raită pe la rudele cele mai de aproape și apropiate, și : „la gară, birjar!”

E pré de diminēță și mai e mult pân' la plecarea trenului. Cu tóte aceste lume ca la Moși și gălăgie ca la tērgul . . . vechiturilor, după cum đicem noi când vrem s'arētăm culmea ingrămădirei omenești.

Trășurile vin mereu. Mulțimea compusă și din cei cari plecă și din cei cari rămân, umple spațiosul vestibul al gurei Tērgoviste, salele-i nesfîrșite, salónele-i elegante, bufetur-i bine capētuit și întinsu-i peron de asfalt. La fie-ce pas trebuie să te lovești în cóte seu în pept cu cineva, la fie-ce moment să asvērli seu să primești o plóie de iertăciuni : „pardon!” e la ordinea aștei în incurcătura generală ce domnesce. Casierul e amețit în fața stăruitoarelor cereri cu cari il asediēză lungul șir de călători ce se 'ndesă la ghișet, fie-care vrēnd să-și procure biletul cu un moment mai 'nainte. Tacsatorii, zăpăciți de 'naintea mormanelor de lădi și pachete, cufere și colete, ce cresc necontentit. Hamalii, uluiți de reclamele pasagerilor cari își cer cutiele, giamantanele, legăturile și tóte mărunțișurile ce li se încredințase.

În sfârșit un : bang, bang, bang, s'aude : E semnalul care sună pentru antēia oră, dar fie-care se grăbesce să-și ocupe locul într'unul din numeroșele vagonē ce se 'nlănțuiesc în lung șir. Locomotiva, în neastēmpēr, se tot duce și se 'ntorce pe șinele intortochiate desfăcēnd lanțul vagonēlor : lăsând unele și 'adăugēnd altele.

Timpuł trece; clopotul sună a doua oră : Acesta e momentul revērsării simțimentelor. Stringeri de mână, îmbrățișări, sărutări, urări de bună călătorie și de bun remas seu de bună 'ntórcere și de bun găsit, multe amestecate și cu o óre-care dosă de lacrimi și suspine. Numai singuraticii și egoistii șed linisceți la locurile ce-au ocupat. Ceialalți indeseșc ferestrele ori galeriile. Cei mai îndrășneți, ori cei mai fără grijă, aseptă cel din urmă semnal pe peron, în apropiere însă de scara vagonului unde și-au aședat tărăbutele, schimbând încă un ultim cuvēt cu prietenii de cari peste un moment se vor despărți.

Dar a treia oră clopotul începe a bāngăni. Un : „Sus, domnilor!” uriaș resună sub 'naltul acoperemēt de fer al peronului. O ultimă sărutare, un ultim adio și . . . sus! Conductorul fluieră, locomotiva șuieră și mai 'ntēiu abia mișcādu-și rótele-i groeie, apoi din ce în ce iuțindu-și mersul, părăsesce gara urmată de un nesfîrșit șir de vagonē ce urnie ingrozitor; pe când cei remași în urmă, respund prin mișcări din mâni și falfări de batiste salutărilor ce li se adresează în acelaș chip de cătră cei plecați.

A C. Șor.

Adunarea din Beiuș

a Societății pentru înființarea unei școle române de fete în Oradea-mare.

— La 4/16 septembre. —

Înainte cu trei ani inteligența română din comitatul Biharia a înființat o societate pentru întemeierea unei școle române de fete în Oradea-mare. Această societate, constituindu-se pe temeiul statutelor sale aprobate și de guvern, ține adunări generale ambulante. Adunarea generală pentru anul curent s'a ficsat la Beiuș pe ziua de 4/16 septembre.

Inteligența română din Beiuș a luat măsuri de timpuriu, ca să garanteze un succes bun, și spre scopul acesta a ales un comitet, care să conducă toate afacerile. Acest comitet a compus un program interesant, care s'a executat spre mulțămirea tuturor.

Primul act fu

primirea comitetului Societății,

care a eșit din Oradea-mare în ajunul adunării generale, în frunte cu președinții sei prepositul Teodor Kőváry și vicariul Ieroteiu Beleş, fiind preșinți cassariul Nicolae Zigre, notarii Ioan Pop și Silviu Rezei și membrii Iosif Nestor și Iosif Vulcan.

Comitetul, întimpinat în călătoria sa în mai multe sate cu ospitalitate bucurasă, la 5 ore după mieznoapte a sosit la satul Pocola, unde fu bineventat de comitetul arangiător din Beiuș. În numele aceluia, președintele seu adv. Vasile Ignat a rostit un cuvânt de salutare bine inspirat, la care a răspuns președintele Societății Rds. preposit Teodor Kőváry.

Apoi conductul se puse în mișcare și pe la 6 ore sosi la Beiuș, unde oșpeții își ocupară cartirele ce li s'a destinat.

Sera la 7 ore tot publicul se adună în sala otelului urban, unde se dete o

representațiune teatrală

în folosul Societății. De ar fi fost sala de trei ori atât de mare, doră nici atunci n'ar fi încăput în ea lumea ce voia să participeze, deci astfel mulți fure siliți a se rentorțe acasă, necăpătându-și locuri.

Se jucară trei piese originale: „Doi țărani și cinci cărlani“, comedie cu cântece în un act; „Cinel-cinel“, comedie cu cântece în un act de Vasile Alecsandri; „Florin și Florica“, operetă într'un act de Vasile Alecsandri. Diletanții cari le interpretară, deteră probă nu numai de un zel laudabil, dar totodată și de o abilitate frumoasă. De aceea fure acoperiți de buchete și torente de aplause.

Mai mare efect a făcut piesa „Florin și Florica“, în care dșora Veturia Pop, prin jocul, costumul, vocea și grațiile sale, a fermecat pe toți cei din sală. Entusiasmul a ajuns la culme, când dsa la sfârșit a apărut în costum de vivandieră și defilând pe scenă ș-a scos sabia, cântând: „Bravi ostași ai României“.

Asemene fure aplaudate și dșorele Silvia Bocșan, Aloisia Creț și Rosalia Onaga, cari jucară în celelalte piese; ér dintre bărbați, dnii Ioan Pop și George Morariu căusară publicului momente de adevărată plăcere.

Representațiunea, condusă de dl prof. A. Bălaș, se încheiă la 11 ore, producând un vinit considerabil.

În ziua următoare, după celebrarea serviciului divin, se deschise

adunarea generală

în casele bravului comerciant dl D. Negrean, care puse la dispozițiunea Societății tot etagiul și carele în calitate de cassier al comitetului de primire osteni mult pentru asigurarea succesului.

La adunare participă un numer mare de membrii, între cari vëdurăm cu plăcere și o frumoasă cunună de dame. După discursul de deschidere al președintelui

Rds. D. Teodor Kőváry, luă cuvântul protopopul Au Antal și în numele Beiușenilor salută cu multă elocință adunarea generală.

Ș-atunci o surprindere delicată se presintă adunării. Trei copile merșeră în mijlocul salei și una din ele Lucia Frent, o copilă cam de 6—7 ani, prin cuvânt bine compuse și bine rostite, salută în numele fetițelor adunarea Societății pentru școlă de fete. Aplause generale i respunseră.

Trecându-se la ordinea zilei, se aleseră notarii adunării în persoanele dlor: parocul Romul Mangra și notarul Ioan Gherlan. Apoi secretariul Societății dl secretar episcopesc Silviu Rezei celi raportul comitetului despre activitatea acestuia dela ultima adunare generală; cassarul Societății dl avocat Nicolae Zigre raportă despre starea fondului, din acest raport se vëdă, că fondul Societății în anul trecut a crescut cu 282 fl. și astfel Societatea are în bani gata 927 fl. 37 cr. în obligațiuni private 3889 fl. 70 cr. cu totul 4817 fl. 7 cr.

S'a ales o comisiune, la care să se înscrie membrii noi și care să încasseze tacsele dela membrii noi și vechi. Această comisiune s'a compus din dnii: protopopul Augustin Antal, judele reg. Paul Pop și avocatul George Lazaru. S'a mai ales o comisiune pentru revederea socoților cassarului, în persoanele dlor: protopopul Elia Moga, avocatul Vasile Ignat și comerciantul D. Negrean.

Aceste comisiuni se retraseră în odăi laterale și până când lucrară, dl profesor gimnasial Vasile Leșan întretinū publicul cu o disertațiune bine primită și intitulată: „Pozițiunea femeii“, care se va publică în foia noastră.

După aceea raportară comisiunile. Ceea pentru înscrieri, prin referentul seu dl Paul Pop, aduse la cunoștință că s'au subscris peste 800 fl. din cari 275 fl. s'au și primit. Ceea pentru esaminarea socoților, prin raportorul seu dl Vasile Ignat, anunciă că le-a găsit în ordine și a făcut mai multe propuneri cari fure primite.

Espirând trei ani, comitetul își depuse mandatul, dar — la propunerea dlor Antal și Ignat — fu reales, dimpreună cu președinții sei.

Ca loc pentru adunare în anul viitor dl Augustin Antal propuse Vașcou, dl George Pop Careii-mari, ér Iosif Vulcan în numele mai multora invită adunarea la Oradea-mare. Această din urmă invitare se primi.

Pentru verificarea procesului verbal se alese o comisiune în persoanele dlor: protopopul Vasile Pop, avocatul Ambrosiu Creț și parocul Nicolae Groze.

După aceste președintele încheiă adunarea.

La doue ore toți cei preșinți se intruniră la

banchetul

care se arangiă în curtea cofetăriei, la umbra arborilor și la sunetul muzicei, participând și câțiva frați unguri: inspectorul școlar din Oradea-mare și căpeteniile autorităților locale civile.

Societatea intrunită își petrecu vesel și când vinit rëndul toasturilor, președintele Kőváry luă cuvântul și închină paharul prim pentru regele și regina; apoi v. președintele Ieroteiu Beleş pentru stăpânire, érăș Kőváry pentru inspectorul de școle Orban Șipoș; Vasiliu Ignat pentru presidiu și comitetul Societății; Iosif Vulcan pentru inteligența română din Beiuș; judele reg. Geiza Kosztka, reflectând lui Vulcan, pentru frațietate și institutul de fete; inspectorul de școle Șipoș pentru simțul patriotic; Augustin Antal pentru Iosif Vulcan; Iosif Vulcan pentru viitorul fericit; învățătorul Fekete. în versuri, pentru fondătorii Societății; Paul Pop pentru judele r. Kosztka.

Banchetul oficial tocmai se încheiă, când dna Irma

Antal trimise pe măsură 35 de butelii mari de vin escelent holodan. Oșpeții sculați dela măsură, ocupară mai toți loc erăș și petrecerea se continuă — neoficial. Se dăseră apoi multe toasturi, dintre cari cel dintău pentru dna Antal, se cântară cântece naționale și astfel petrecerea animată se lungi până s'era la 6 ore.

In aceeaș s'era la 9 ore ne intrunirăm erăș, la

b a l u l

care se ținū in sala otelului urban, tot in folosul fondului pentru școla de fete.

Un public frumos, mare și ales; niște dame in adevăr incântătoare și costume naționale pitoresci, — etă impresiunea noastră generală. Păcat, că sala este prēmică și astfel nu s'a putut danța comod. Acesta însă n'a impedit tinerimea d'a jucă până demineta la 5 ore.

Dintre danțurile noastre s'au jucat „Ardelena” și „Romana”, arangiată cu multă dibăcie de dl profesor Ioan Clintoc.

Dintre damele presinte un amic ni-a notat următoarele nume:

Dăminele: Elisabeta Mihuț in mētasă nēgră, Irina Antal in mētasă vēnetă, Ermina Ignat in atlas lilla, Antonia Pop in mētasă nēgră, Rosa Andru din Dumbravani in mētasă bordeaux cu dantele, Elisabeta Butean in mētasă nēgră, Adolina Oltean din Lugos in mētasă vēnetă, Elena Koszika in mētasă bordeaux cu catifea, Eleonora Grünwald in mētasă bordeaux, Catarina Creț in mētasă nēgră, Elena Benedek mētasă surie, Antonia Simai mētasă nēgră, Cornelia Boni in costum național, Catarina Oncea din B.-Lazuri, Maria Gențiu din Ceisora, Elena Vass, Etelea Glite, Ana Belényesi, Laura Moga din Papmezeu, Maria Cosma, Ana Majorescu din Ursad, Maria Cosma din Homorog, Ana Ardelean, Elena Crișan, Rosalia Steiner;

— domnișorele Silvia Boșan, Aloisia Creț, Adela Curtescu, Rosalia Onaga — tôte in costum național,

Irina Antal in mētasă albă, Veturia Pop din Chereleș in mētasă rosa, Florica Palladi din Feniș, Eufimia Duma, Rosalia Herman din Răbăgani, Adaiberta Pop, Iuliana Handlos din Salonta, Rosalia Nemet, Antonia Ditrich, Florica Leșan, Maria Indre, Florica Mihăfyi.

In ziua următoare o frumoșă societate a făcut

excursiune la Portale,

spre originea Crișului, unde ș-a petrecut foarte bine, introrcându-se noptea târdu.

A treia di și cei din urmă oșpeți se depărtară, ducend suveniri dulci din acesta adunare romănescă bine reușită.

Cronică teatrală bueureșcănă.

(Reprezentațiune in folosul victimelor dela Ischia.)

Sămbetă 27 august (8 septembrie), din inițiativa dlui L. Gazzavillan redactorul diarului „Frăția-Italo-romănană” și sub președența de onore a dlui comite Torrielli, ministru plenipotențiar al Italiei in capitală, s'a dat in localul fostei grădine Stavri, o reprezentațiune in folosul victimelor teribilei catastrofe dela Ischia. Un comitet compus din mai multe persoane distinse d'aci, secundă pe inițiatori spre reușita scopului lor. Cu drept cuvânt se pōte dice, că serata a fost splendidă.

Dl Gabrielescu, cunoscutul și simpaticul nostru tenor, deschide serata, intonând cu un entusiasm musical lesne de înțeles și ținend in mână stângă tricolorul italian: Cântul Italiei cătră Romănia. Freneticele aplause cu care publicul cunosctōr l'a gratificat, i arētau in destul decă a cântat bine s'eu nu.

Dl Iuliu I. Roșca, distinsul nostru poet, impins de

dorința de a contribui la splendōrea acestei serate, a recitat o traducțiune, făcută de el însuși pentru acesta ocașie, a unei bucăți din Lamartine „Ischia” și a preferit a recita numai partea lirică a acestui cap d'operă de poesie descriptivă, cu tōte că eră tradusă intręga bucată. Decă Lamartine ar vedē astăzi Ischia, ce accente durerose n'ar scōte el din inima lui plângend pe ruinele ei? Eri fericire, astăzi lacrimi . . . Ce contrast!

S'a diș de cineva, care trebuie s'fi fost un om foarte inteligent, că o traducțiune bună este tot atât de meritōrie ca originalul. E bine, tinērul Roșca, se pōte fali din acest punct de vedere că a reușit. Cetind „Ischia” lui Roșca, o găsesci tot atât de frumoșă ca cea a lui Lamartine. După stăruința unora din prietenii poetului, traducțiunea s'a tipărit și in s'era represintațiunii eră espusă spre vëndare in folosul victimelor dela Ischia. (O reproducem și noi in nr. presinte. Red.)

Dra Th. Marinescu, care a urmat inmediate dlui I. Roșca, a probat încă odată mai mult, că a făcut un fel de monopol de interpretație musicală romănescă și că numai singură scie a găsi accente cari vorbesc d'a dreptul inimei. O felicităm și i mulțumim din inimă pentru plăcerea ce ne-a procurat.

In fine dna Frederica Fieschi Rénier incheiă prima parte a programului, esecutând la piano una din fantasiile cele mai dificile ale lui Meyerbeer, estrasă din vestita operă Hugenoții. Agilitatea digitațiunii, observația scrupuloșă a nuanțelor fantasiei, menținerea cântului chiar in cele mai nebunatice variațiuni ale măestrului, fac din dna Renier, o pianistă escelentă. Păcat, că pianul a perdut mult, resunând aproape sub cerul liber.

A doua parte a programului conținea spirituala comedie a dlui V. Alecsandri „Rusaliele”. A fost interpretată cu multă vervă. Etă un cas in care cu drept cuvânt se pōte dice, că atât meritul autorului, cât și al actorilor sânt egale.

Grațioșă dra A. Welner, care deschidea partea a treia a programului, cântă cu o voce dulce și bine timbrată acel cunoscut suspin musical al lui V. Robaudi „La Stella Confidente”. Pentru că este cam periculos a face laude drei Welner (și când dice laude, înțeleg adevărul), voi spune numai, că publicul, care nu se teme de nimic și de nimeni, i-a făcut o adevărată ovațiune prin prelungitele și freneticele aplause ce i-a acordat, și ve asigur că ele nu a fost cătuși de puțin furate.

Dl I. D. Ionescu i urmază. Ce lucru s'ar mai putē dice despre dlui, lucru ce sute și mii pân'acum s'eu nu l'fi diș, scris s'eu cugetat!

Serata se incheie prin esecutarea „Bătutei și Călușerului” de cunoscti Mocean și Velescu. Ca s'eu pōtă cineva înțeleg entusiasmul ce a produs aparițiunea și jocul acestor campioni ai danțului național in Romănia, trebuie s'eu vedă și atunci, de sigur, nu va găsi alte cuvinte ca s'eu esprime ce-i simte inima, de cât monotonul, dar in același timp expresivul: perfect!

Societatea bueureșcănă a contribuit in tōte modurile la acesta serată. S'a organizat asemeni și o tombolă din diferite obiecte oferite; o mulțime compactă o inconjură in fie-care moment.

Dan Dry.

Literatura si arte.

Bustul lui Pascaly, lucrat de sculptorul romăn Georgescu, după ce la Paris a fost turnat in bronz, a sosit dișele trecute la București. Bustul se va aședă in

foierul Teatrului Național, cu ocaziunea deschiderii stagiunii viitoare, care se va face la 1/13 octombrie.

Sciri teatrale din București. Am anunțat ieri, dice „Națiunea”, că repetițiunile la teatrul național s'au început. Stagiunea se va deschide cu una din piesele „Desfrânații”, comedie de Emile Augier, localisată de dl D. R. Rosetti, seu „Angelo, tiranul de Padova”, dramă de Victor Hugo, seu în fine „Feta dela Cozia”, dramă istorică în versuri de dl Iuliu Roșca, care a fost premiată anul trecut și d'atunci așteptată însă dar până acum pe scenă. Dintre acestea se va alege în cele din urmă aceea în care se vor pute mai bine releva mai mulți actori. Se crede că acesta va fi „Desfrânații”. Dacă însă din cele șapte-opt comedii venite la concurs până ieri, când s'a închis termenul, se va găsi vreuna care să îndeplinească mai complet condițiunile, se va schimba otărîrea și stagiunea se va deschide atunci cu cea premiată.

Di Iason Bianco, care a publicat și în foia noastră câteva poezii, a dat sub tipar o culegere din seriile sale. Venitul curat se va împărți între fondul seminarului ce se înființează la Arad și între al gimnasiului românesc din Beiuș.

Călimdarul umoristic apărut anul trecut în editura „Familiei” sub titlul „Catastihul Dracului” s'a pus sub tipar și pentru anul viitor și va apărea în curând. Comandele deja se primesc.

Diare nouă. Dela București se anunție, că în curând vor apărea acolo următoarele diare nouă: „Curierul Capitalei” supt direcțiunea dlor Teodor Augustin și altor dela „Binele Public”. Apoi vor urma diarele: Farul, Regenerarea, Conservatorul, Plevna internă, Patria, Curcanul și altele. La 15/27 septembrie va eși unul cu tendințe radicale, „Standardul”, ilustrat. Ni se mai anunție unul umoristic: „Gologanul”. Dacă am fi avut această rodnicie și în porumb, ce bine eră! — esclama „Românul”.

C e e n o u ?

Sciri personale. Dl T. Măiorescu a luat inițiativa d'a contribui pe fie-care lună pentru întreținerea poetului Eminescu în casa de sănătate. — Dl B. P. Hășdeu s'a rentors țilele trecute la București, din o călătorie prin Belgia și Olanda, unde a cercetat arhivele și bibliotecile. — Dl Gr. Tocilescu s'a rentors la București din Dobrogea, unde a făcut pre interesante descoperiri archeologice. — Dl dr. Pic, cunoscutul profesor din Praga, contrar al teoriei lui Roessler, după ce a călătorit prin România, Dobrogea, Bănat, Bucovina, acumina petrece în Transilvania.

Hymen. Dl dr. Iosif Pop, avocat în Șomeudmare, la 11 septembrie ș-a serbat cununia cu domnișoara Isidora Mihalca, fiica vice-comitelui din Marămuș, Vasile Mihalca.

Un toast al reginei României. La serbarea aniversarie a luării Griviței, în 30 august (11 sept.), regele a oferit batalionului care se află la Sinaia un dejun militar, la care luă parte și regele cu regina. După toastul regelui, regina sculându-se, a rostit următoarele cuvinte: „Rădic acest păhar în onoarea mamelor române, cari au dat pe fiii lor țării!”

Monumentul dela Plevna al soldaților români căduți acolo s'a inaugurat la timpul anunțat și de noi cu solenitate mare. După serviciul divin s'a pronunțat discursuri de cătră domnii general Ipatescu și colonelii Candiano Popescu și Herkt, membrii delegațiunii române militare. Apoi urmă un banchet, oferit soldaților ro-

mâni din delegațiune de cătră primarul din Grivița, care a ridicat un toast în sănătatea regelui și a reginei României. Sera un alt banchet a fost oferit ofițierilor români de cătră poporațiunea din Plevna. În timpul banchetului a sosit o depeșă de felicitare și dela principele Bulgariei. Monumentul e de pără și e lucrat de sculptorul Storek; temelial sa e de beton amestecat cu spărturi de ghiulele adunate de pe câmpul de luptă dela Grivița. Autoritățile din Plevna au luat în primire acest monument și se însărcinară spre a face lui pază.

Congresul studenților români se deschise joi în 8/20 septembrie la Turnu-Severin. După programa anunțată, vineri se ținu banchetul, er sâmbeta congresul se închise. Direcțiunea căilor ferate române a acordat o reducțiune de 50 la sută studenților universitari, cari se duseră la acest congres.

Necrolôga. Dr. Iosif Măescu, medic în Lugos, a încetat din viață în etate de 49 ani, lăsând în doliu pe soția sa Maria născ. Șerban și numeroșe rude. — G. I. Bômben, comerciant de frunte în Brașov, a murit la 12 septembrie, în etate de 45 ani.

Problemă matematică

de Iacob Străjan.

A. a ăis cătră B.: Șci ce vecine și coleg, dă-mi tu din oile tale una și atunci eu am de două ori cât tine.

B. i-a respuns lui A.: Fiesce, asta ar fi chiar frumos; mai bine dă-mi tu una din ale tale și atunci vom fi egali fiesce-care cu numărul lor.

E întrebarea, că câte oi a avut A. și câte B.?

Terminal de deslegare e 4 octombrie. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea ghicitei de puncte din nr. 27:

.
.
.
.
.
.

Deslegare bună nu ni-a vinit dela nimene, dără pentru că în publicarea ghicitei s'a strecurat o greșelă și anume din sus în jos este cu un șir de puncte mai mult; deci punctele și din stânga în dreapta și din sus în jos trebuie să fie tot câte 6.

Călimdarul săptămânei.

Đina sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și serbătorile.	Sorele resare	Sorele apur
Duminecă	11	23	Cuv. Theodora.	5 51	5 53
Luni	12	24	Mart. Autonom.	5 52	5 51
Marți	13	25	Mart. Corneliu.	5 53	5 49
Mercuri	14	26	(†) In. Sf. Cruci.	5 54	5 47
Joi	15	27	Sf. Nichita.	5 55	5 46
Vineri	16	28	Mta Efimia.	5 56	5 44
Sâmbetă	17	29	Sfânta Sofia.	5 57	5 42

Proprietar, redactor răspundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollôsy în Oradea-mare. Strada principală.